

کشف رموز از مقالات شمس تبریزی

طلوع دوباره شمس

رمزگشایی از گفتار و مقالات شمس الدین محمد بن علی بن ملک داد تبریزی

استاد علی شرفی

جلد سوم

مقار ۳۳۵ الی ۴۶۵



سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سروشنامه: شمس تبریزی، محمد بن علی، ۴۵-۴۵۸۲
عنوان و نام پدیدآور: کشف مقالات شمس تبریزی: طلوع دوباره شمس: رمز و نام
گفتارها و مقالات شمس الدین محمد بن علی بن ملک‌داد تبریزی اثر علی‌اشرف
مشخصات نشر: تهران: انتشارات ضیعی، ۱۳۹۳-
مشخصات ظاهری: ج.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۵۹۲-۶۰-۱: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۵۹۲-۷-۷-۲: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۵۹۲-۸-۴: ۳ مقاله ۳۳۵ الی ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۵۹۲-۵-۳: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۵۹۲-۵-۳
وضعیت فهرست نویسی: فایا
یادداشت: ج. ۲- ۳ (چاپ اول: ۱۳۹۶) (فیب).
مندرجات: ج. ۱. مقاله ۱ الی - ۲۱۰- ج. ۲. مقاله ۲۱۱ الی - ۳۳۴- ج. ۳. مقاله ۳۳۵ الی ۴۶۵
موضوع: عرفان -- متون قدیمی تا قرن ۱۴
موضوع: تصوف -- متون قدیمی تا قرن ۱۴
موضوع: نثر فارسی -- قرن ۷ ق.
شناسه افزوده: والی، علی‌اشرف، ۱۲۹۹ - ۱۳۸۹.
رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۵ک۸ش/ BP۲۸۳
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۸۳
شماره کتابشناسی ملی: ۳۴۲۶۸۱۲

کشف رموز از مقالات شمس تبریزی

طلوع دوباره شمس

رنگریشانی از گفتارها و مقالات شمس الدین محمد بن علی بن ملک داد تبریزی

از استاد علی شرف‌دلی

جلد سوم

برای مؤثر بارزینی و معابدنخیالی متون؛ دکتر سید عبدالمجید حیرت مجادی

ویراستاری: مهتاب حمیدی

حروف نگار: آرشاد رضوی (دلی)

اعمال اصلاحات: تیمینا وانی در ریویوها، سارا دالی

فرم بندی و لیتوگرافی: فرآیند گویا چاپ اول، پنجاهم اسیانه، ۱۳۹۶

صفحاتی بهمن شمارگان: ۵۰۰



ناشر: انتشارات ضمیمی

شابک دوره: ۳-۲-۹۱۵۹۲-۶۰۰-۹۷۸

شابک: ۴-۸-۹۱۵۹۲-۶۰۰-۹۷۸

مرکز توزیع: بخش کتاب میراثی

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۰۶۶۰-۲

حق هرگونه چاپ و کپی برداری از مطالب این اثر محفوظ و متعلق به ناشری باشد

«اعتذار از خوانندگان محترم»

نظر به اینکه در شرح کشف رموز و همچنین در بعضی از متون مکشوفه در جلد اول از مجموعه هفت جلدی کشف رموز از مقالات مولانا شمس الدین تبریزی (طلوع دوباره شمس)، علی رغم حساسیت و دقت و تلاش گسترده در راستای شناسایی و رفع بعضی از اشتباهات متداول تایپی، که بعد از رحلت عارف هنرمند استاد علی اشرف والی و قبل از تحویل به ناشر به اجرا درآمد، با کمال تأسف، موارد معدود از نقائص سهوی در تایپ بعضی از متون مکشوفه و بالاخص در متن شرح کشف رموز به عنوان (و هو اعلم بالمهتدین) مشاهده گردید که قهراً موجب اشکالاتی در دریافت و شناخت سهل و آسان از زوایای لایف در ترمیم و چگونگی مراحل کشف رمز در این مجموعه نفیس، و بی نظیر برای خوانندگان مشتاقان گرامی گردیده که موجب کمال تأسف و پوزش فراوان است. لذا نکات مرتبط با متن مکشوفه در جلد اول شناسایی و طی فهرست اصلاحی منسجم برای ضمیمه به جلد اول بلافاصله پس از چاپ جلد اول توسط ناشر محترم آماده و در اختیار مشتاقان محلی قرار داده شد. همچنین موارد معدود اشتباهات تایپی در شرح چگونگی تشخیص و کشف رموز در حلقهات مفقوده از مقالات که شاکله ای ممتاز و بی نظیر از این کشفیات تعالیه عرفانی و اسلامی جهان در درازای تاریخ است بررسی و رفع گردید و شرح کامل آن در ابتدای هر جلد تحت عنوان (و هو اعلم بالمهتدین) به مثابه جلد اول و در ابتدای همه مجلدات بعدی (دوم تا هفتم) پیش بینی و اضافه گردید تا همچنان برای طالبین این مجموعه نفیس در رزمند مبین و موجب رفع ابهامات معدود احتمالی در جلد اول گردد.

با احترام - نماینده مؤلف

فهرست عناوین جلد سوم کشف رموز از مقالات شمس تبریزی

شماره متن اصلی مقاله	عنوان متن مکشوفه	شماره صفحه
۳۳۵	در حکایت آن قوم که حتی در دریا دامن تر نکنند	۳۵
۳۳۶	روز تغابن	۴۶
۳۳۷	شاهدان معنی	۵۰
۳۳۸	نقد سرح متن مکشوفه	۵۵
۳۳۹	رویای عایشه	۵۵
۳۴۰	آرزوی رسول در دیدن اخوان	۵۶
۳۴۱	سخن سخن در راه برای حجاج وشخص تازه وارد	۵۸
۳۴۲	نشان های دیدن عالم ها	۶۰
۳۴۳	پیراهن صوفیانه	۶۸
۳۴۴	دیدار سلطان محمود و شیخ ابوالحسن خرقانی	۷۲
۳۴۵	سلطان محمود و سایه مرغ هدیه	۷۴
۳۴۶	و معنی تمام (السلطان ظل الله) به بیان شمس	۷۷
۳۴۷	تأثیر معنی در صورت	۷۸
۳۴۸	تعلیم علم ربانی و سخن صاحب دلان	۸۰
۳۴۹	سیر مولانا و دیدن تجلیات عظیم طبیعت	۹۳
۳۵۰	تزکیه مولانا توسط حضرت شمس الدین	۹۵
۳۵۱	علم استنجا یا افلاطونیان	۹۷
۳۵۲	کمال بزرگی و اظهار بندگی و عجز به صدق	۱۰۴
۳۵۳	نشانه شیخ حقیقی و میزان آگاهی او نسبت به احوال مرید	۱۱۰
۳۵۴	نشان اهل بهشت و علامت اهل دوزخ و خبر بسط جهان	۱۱۲
۳۵۵	در معنی (هذا بدعه جیده) و تذکر مقام مولانا برای شیخی دیگر	۱۱۹
۳۵۶	رسیدن صاحب دل به مرتبه صاحب حقی	۱۲۵
۳۵۷	مقام مولانا	۱۲۷

شماره متن اصلی مقاله	عنوان متن مکشوفه	شماره صفحه
۳۵۸	رد ثنای منافقین	۱۳۵
۳۵۹	بهای سفرها	۱۳۶
۳۶۰	مسلمانی مخالف هواست	۱۳۸
۳۶۱	ر خبر (المومن مراه المومن)	۱۴۳
۳۶۲	نوع دیگری از دزدی	۱۴۷
۳۶۳	در تفسیر حدیث الدنيا سجن المومن	۱۵۱
۳۶۴	حکایه، مرد عیه نما	۱۵۴
۳۶۵	تحلیلی از میزان رد اول الله (ص) در مرتبه استغراق	۱۶۰
۳۶۶	راهزنان دین	۱۶۳
۳۶۷	در معنی الرفیق ثم المریر	۱۶۶
۳۶۸	تاجر بازاری تازه وارد	۱۶۷
۳۶۹	اولیا پنهان خدا در تعریف بعضی از اولیا خدا که نمی سوزند	۱۶۸
۳۷۰	در معنای فرد خارجی	۱۶۹
۳۷۱	خلق و خوی کیمیا خاتون	۱۷۳
۳۷۲	مهربانی و مدارا با کودکان	۱۷۶
۳۷۳	کرامات پنهان	۱۷۸
۳۷۴	نفس منافق	۱۸۲
۳۷۵	صبر با دوست و معشوق و صبر با بیگانه	۱۸۶
۳۷۶	آزمون ایمانی	۱۹۰
۳۷۷	معرفت	۱۹۴
۳۷۸	شکایت کریم تازه مسلمان از صفت سپهسالار!	۱۹۶
۳۷۹	اراده حضرت شمس الدین یا اراده نافذ پیر در کار مرید	۱۹۹
۳۸۰	مرا اگر در بهشت بیارند...	۲۰۱
۳۸۱	ایمان آوردن ابوبکر به رسول اکرم (ص)	۲۰۴

شماره متن اصلی مقاله	عنوان متن مکشوفه	شماره صفحه
۳۸۲	لطائفی در قصد سفر و علت تفرق خلق	۲۰۵
۳۸۳	جفا کردن	۲۱۲
۳۸۴	سخن چینی عوام	۲۱۵
۳۸۵	حکایتی از محمد امیرچی	۲۲۲
۳۸۶	سبب در تصدیق	۲۲۵
۳۸۷	مو السميع	۲۲۷
۳۸۸	در تو سیف اعداد صحابه	۲۳۰
۳۸۹	شان نزول برخی آیات	۲۳۳
۳۹۰	آبادانی دو عالم	۲۳۶
۳۹۱	بیداری	۲۳۸
۳۹۲	دشواری وعظ گفتن	۲۳۹
۳۹۳	حاصل چله نشینی	۲۴۱
۳۹۴	حدیث فرهاد و خسرو و شیرین	۲۴۵
۳۹۵	تحصیل در شام	۲۴۹
۳۹۶	عجز علوم رسمی در برابر دانش آن سری	۲۵۱
۳۹۷	خاطر مجموع در جمع دوستان یکدل	۲۵۵
۳۹۸	حکایت اشتران در جاده خراسان	۲۵۹
۳۹۹	سخن گفتن برای اهل آن سخن	۲۶۴
۴۰۰	آن قوم بلند مرتبه	۲۶۷
۴۰۱	واقعه عجیب	۲۶۹
۴۰۲	انتباه	۲۷۰
۴۰۳	بی توجهی به دوست گرسنه	۲۷۲
۴۰۴	توجه به مهارت حریف در بازی	۲۷۴
۴۰۵	لجاج در بازی	۲۷۵

شماره متن اصلی مقاله	عنوان متن مکشوفه	شماره صفحه
۴۰۶	سیف قاطع	۲۷۸
۴۰۷	سخن شتر انگیز	۲۸۱
۴۰۸	تعیین حکم	۲۸۳
۴۰۹	درخواست از خدا	۲۸۵
۴۱۰	فرمان خاصه حق	۲۸۸
۴۱۱	حق در برابر قدح	۲۹۰
۴۱۲	تفاوت مراتب ارباب خدا	۲۹۳
۴۱۳	سماع مردن خدا	۲۹۴
۴۱۴	تحصیل دنیوی و حصان اخروی	۲۹۸
۴۱۵	سرّ عجیب در پرورس در بستان شیراز	۳۰۱
۴۱۶	مراتب معرفت پس از رنی عجب	۳۰۶
۴۱۷	تمثیل مرغ خانگی و بط	۳۰۹
۴۱۸	مرتبه روح الله	۳۱۲
۴۱۹	در تبیین برخی لطایف قرآنی	۳۱۵
۴۲۰	تمثیل خطای ناخواسته خادم چندین ساله	۳۱۸
۴۲۱	آزمایش هایی در اخلاص مریدی	۳۲۱
۴۲۲	موت آسود	۳۲۵
۴۲۳	ماه رمضان	۳۲۸
۴۲۴	حضرت نوح (ع)	۳۳۱
۴۲۵	حکایت آن خاتون دوستدار شمس الدین	۳۳۴
۴۲۶	سر هفت حدیث گفتن صدیق	۳۴۰
۴۲۷	مقصود از خلقت ما در عالم هستی	۳۴۳
۴۲۸	کافران مسلمان اندرون	۳۴۵
۴۲۹	مولانا را حاجت به ستایش نیست	۳۴۷

شماره متن اصلی مقاله	عنوان متن مکشوفه	شماره صفحه
۴۳۰	زود رنجی	۳۴۹
۴۳۱	حکایت لاغ آن جوحی طنبور زن	۳۵۱
۴۳۲	حکایت جدا ماندن سلطان محمود از لشکر خود	۳۵۳
۴۳۳	تمثیل قاضی و مردی که خام می گفت	۳۶۶
۴۳۴	شبی آن سری	۳۷۰
۴۳۵	در تفسیر حقیقی کلمات حق و قرآن کریم	۳۷۳
۴۳۶	فافد روح من مکشوفه	۳۷۶
۴۳۷	سرعت طی الارض	۳۷۷
۴۳۸	نقدی بر سخن شهاب مریوه	۳۸۲
۴۳۹	در معنی مبارک بودن	۳۸۵
۴۴۰	وسعت معنی الف	۳۸۶
۴۴۱	شرح اسرار - الف، ب، ج، د	۳۸۹
۴۴۲	دعای شیخ بزرگ شهر	۳۹۳
۴۴۳	صفت فرمان ناپذیری	۳۹۵
۴۴۴	حکایت آن دروغ که بعون الله راست شد	۳۹۶
۴۴۵	ارتفاع مقام	۳۹۸
۴۴۶	پرهیز از خیالات راهزن	۴۰۳
۴۴۷	مثال طبّاخ	۴۱۱
۴۴۸	تمثیل نمک در لوت و پرتو محبت در باطن	۴۱۵
۴۴۹	امید شادی ها در غم و خوف از غم در شادی ها	۴۱۷
۴۵۰	شناختن بزرگان تبریز و تبریزیان بزرگ	۴۱۹
۴۵۱	قیود منطق	۴۲۲
۴۵۲	سخن بشری و عجز حمل معانی	۴۲۵
۴۵۳	عالم معانی در جان من	۴۲۶

شماره متن اصلی مقاله	عنوان متن مکشوفه	شماره صفحه
۴۵۴	نفی صوفی پر خور و آکول	۴۲۸
۴۵۵	مجرم پر آتش	۴۳۰
۴۵۶	آزمون شیخ	۴۳۲
۴۵۷	روای کمپیر زن	۴۳۳
۴۵۸	کرامت شیخ و حرکت منبر	۴۳۴
۴۵۹	ردی گشتی حضرت رسول (ص) از یکی از صحابه در رویا	۴۳۵
۴۶۰	در تدبیر عبد صالح	۴۳۸
۴۶۱	رسالت	۴۴۰
۴۶۲	شناخت مراتب و مقامات اهل‌بیت بدون تقلید	۴۴۶
۴۶۳	تمثیل صیادی که قصد شکار شیر می کند	۴۴۹
۴۶۴	سخنی از رابعه	۴۵۰
۴۶۵	صورت تمثیلی این دنیا	۴۵۲

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

آدمی در طول تاریخ همواره به هدایت الهی نیازمند بوده و در کنار گذران زندگی به نشانه‌هائی نورانی که برخی از زوایای تاریک وجودش را روشن کند احتیاج داشته که در این راه، حضور رسولان الهی، حکما و اندیشمندان همان نشانه‌های منوری بوده که اگر با نگاهی سلامت و بی‌شائبه به آن بنگریم، قطعاً، به تأثیر احیاگر و سازنده آن پی می‌بریم. آثار فکری و تجربی بزرگان عالم بشریت، فراتر از چارچوب زمان و مکان، دائماً در حال بخشش و اثرگذاری است. از تأثیرات مهم ادیان و معارف، آشنا ساختن انسان با قابیبت درونی، ابعاد معنوی و ویژگی‌های فردی اوست که همواره راه به نظام خلقت داشته است. حتی دانشمندانی که در علوم پایه جستجوگر جنبه‌های مادی حیات و جهان بوده‌اند، به عظمت، الق هستی و نیروهای شگفت‌انگیز درون نظام آفرینش اعتراف کرده و نسبت به آن سر تعظیم فرود آورده‌اند.

در عصر حاضر، بیش از هر زمان دیگری، توجه به بازنگری آثار و تجربیات فکری، روحی و علمی رسولان الهی و شایستگان عالم بساطی ضروری به نظر می‌رسد. زیرا انسان امروز تا حد زیادی از فطرت اصلی خود دور شده و اکنون هدایت بیشتری را می‌طلبد.

به نظر می‌رسد که اخیراً سرعت تصاعدی پیشرفت‌های متعدد علوم مادی و دستاوردهای بی‌شمار آن، چندان با ظرفیت روحی انسان عصر کنونی تناسب نداشته و تسهیل بسیاری از امور زندگی توسط علوم تجربی و مادی، وی را مبتلا به نوعی رخوت معرفتی کرده است که اولین خطر آن، فاصله گرفتن انسان از بعد معنوی خویش است. او امروز از هماهنگی با طبیعت دور افتاده و این امر دردی است که جز با رجعت وی به فطرتش درمانی ندارد. اینجاست که باید از راه‌های رفته و تجربیات به بر نشسته و الگوهای معرفتی بزرگان عالم یاری گرفت.

رغبت مطالعه در آثار به‌جا مانده از شخصیت‌های برجسته تاریخ، اولین گام برای درمان ناهماهنگی‌ها و فطرت‌گریزی‌هاست. دعوت به بازبینی معارف الهی و

جستجوگری و تأمل در آموزه‌های اخلاقی و دینی برگزیده‌گان، اعم از رسولان یا اولیاء الهی، راه را برای رسیدن به تعادلی مطلوب در زندگی انسان هموار می‌کند. از آنجا که به فیض الهی، مربیان وارسته جوامع بشری بر اثر تزکیه باطن به درجه متعالی «نفس مطمئنه» نائل شده بودند، آموزش‌های معرفتی و اخلاقی آنها، پیوسته، در همه ادوار، درمانگر آلام و آسیب‌های اجتماعی بوده است.

جای بسی مباهات است که سرزمین ما «ایران» با ذخایر علمی فرهنگی چندین هزار ساله خرد، خاستگاه و کانون معارف و تجربیات اصیلی بوده که همچنان مورد توجه و زیانزد پژوهشگران عالم است. علائم دیرین و باستان شناسی حقایق بسیاری را در خصوص اصالت جغرافیای طبیعی و ریشه غنی نژاد در این سرزمین عزیز و مردمان آن آشکار کرده است که مطالعه و معرفی هر چه بیشتر آنها توسط نسل کنونی در این زمینه راه را برای توسعه ارتباطات فرهنگی با سایر ملل جهان که به یقین، نیازمند آگاهی عمیق از این گونه مسائل هستند، هموار می‌سازد.

ایران باستان با اندیشه‌های نورانی حکمت‌آمیز، نشاندهنده فرهنگ بسیار ژرف و گسترده مردمان این سرزمین بوده و به هر شکل هنوز هم در روح جمعی ایرانیان جلوه‌گری دارد و امید است که در عصر حاضر، هسته و توان افزون‌تر و جدی‌تری در احیا و ابقاء این میراث فرهنگی عظیم به کار بندیم.

با ظهور اسلام، به‌ویژه در سایه معارف اصیل و بی‌خبر مکتب تشیع در کشور ما ایران، عرفا، حکما و اندیشمندانی تولد یافته و به کمال عزت انسان رسیده‌اند که تعالیشان، همواره، بر فراز قلل اندیشه‌های جهانیان نورافشانی می‌کند. این بزرگ مردان ممتاز و پرورش یافته مکتب خاتم النبیین «محمد مصطفی» (ص)، گاه به زبان مرجع و علمی زمانه خود یعنی زبان فصیح عربی و گاه به زبان هنرمندانه شعر و گاه در غالب نثر زیبای فارسی عصاره تفکرات استثنائی خود را به رشته تحریر درآورده‌اند.

به عنوان نمونه‌ای برجسته از رجال پرورده مکتب اسلام می‌توان از حجه الحق، شیخ الرئیس «ابوعلی سینا» حکیم و دانشمند پر آوازه ایرانی نام برد که آثار فکری و علمی‌اش در طی قرن‌های متمادی، در سراسر جهان همچنان مورد توجه و تحقیق دانشمندان و محققین بوده است. یکی از الگوهای رفتاری و اعتقادی این نابغه دنیای علم و حکمت است که هرگاه با مسأله‌ای مواجه می‌شد و در فهم آن عاجز می‌ماند، به

نیت دریافتن و حل آن مسأله و معضل فکری، نماز حاجت به جامی آورد و به اعتراف خودش، پس از ادای نماز، حجاب ذهنی‌اش به کنار می‌رفت. این نوع کرامات، آشکارا، همه، برخاسته از تعالیم مکتب متعالی نبوت و ولایت است که عارفان ما به سبب اعتقادات بسیار محکم و اصیل و نیز به نسبت قابلیت‌های خود، پیوسته، از برکات آنها بهره‌مند و مفیض بوده‌اند.

دیگر از شمار بزرگان این مرز و بوم «سنائی»، حکیم متآله و عارف به حق رسیده است که در آثار گرانمایه خود به زبان شعر و با شهامت و صراحت، امراض و کژی‌های جامعه پیرامون خود را شناسائی و با جدیت به درمان آن عارضه‌ها پرداخته. مقام سنائی تا آن حد رفیع است که عارف قدرتمندی همچون مولانا جلال‌الدین او را «دو چشم» همه عارفان می‌کند.^۱

«مولانا جلال‌الدین محمد بلخی» عارف و اندیشمند وارسته روزگاران برای معرفی عمق پیام‌های معنوی و انسانی ساز مکتب اسلام و ابراز معانی ماورائی آن، با خلق گویشی جدید در عالم شعر و ادبیات، بکارنات قلبی و اندیشه‌های ناب خود را با زبانی متعالی در قالب شعر و نثر فارسی (گاه با جاشنی زبان عربی و ترکی) در اوج توانائی بیان می‌کند که پرداختن به یکایک آثار «عارفیت و صبری فوق معمول را می‌طلبد.

استاد سخن «شیخ مصلح‌الدین سعدی» عارف و عالمی اندیشمند است که مفاهیم عرفانی، جامعه‌شناسی، مدیریتی، روانشناسی، سیاست‌مداری و حکمرانی و سایر ابعاد معرفتی موجود در آثار نفوذش، مبانی علوم انسانی و اساس جهان‌بینی برای همه دوران‌هاست و بستر معلومات او علم‌الادیان و نورانیت این علم بر پایه نبوت و ولایت است که مفهومی فراتر از زمان و مکان دارد.

«حافظ» که ابیاتش سر لوح سخنان اهل دل و عارفان دلسوخته و ترجمانی زیبا از لطائف قرآن کریم است، در اوج بصیرت باطن، مکاشفات روحی و تذکرات دینی، اخلاقی و اجتماعی‌اش را برای بیداری جامعه و به یاری لطیفه شعر ابراز نموده و محصول شیرین و گوارای آن را برای آیندگان پس از خود به میراث گذاشته است. تدبیر

۱. این بیت از مولانا جلال‌الدین است:

عطار روح بود و سنائی دو چشم او

ما از پی سنائی و عطار آمدیم

در هر یک از ابیات حافظ الگوئی سرنوشت‌ساز و راهگشا برای زندگی هر انسان است. این مقدمه را با ذکر نام چند تن از بزرگان نام آور سرزمین عزیزمان «ایران» متبرک ساختیم تا شاید فیضی از سوی ارواح پاکشان نصیبمان گردد و آنچه حائز اهمیت است، دقت و تأمل هرچه بیشتر در آثار همیشه منور این مردان خداست که یقیناً برکات و فوائد گوناگون و خارج از وصفی را برای معرفت‌طلبان جهان در پی خواهد داشت.

اما آثار حاضر، مجموعه‌ای گرانبها از گفتارهای منقطع به جای مانده از حضرت مولانا سید شمس الدین محمد بن ملک‌داد تبریزی، عارف بلند مرتبه تبریز (ت. ۵۸۲ هـ.ق، فپس از ۶۴۵ هـ.ق) و دلیل راه و مرتبی مولانا جلال الدین بلخی است که تقدیراً عارف عالیقدر و نرم‌د پیشکسوت معاصر زنده یاد استاد علی اشرف والی (ت. ۱۲۹۹ هـ.ش، ف. ۱۲۰۹ هـ.ش) به دنبال مداقه و استغراق در ژرفای معارف الهی و مکاشفه‌ای استثنائی، در طی سال‌های مدید موفق به کشف رموز و بازیابی حلقه‌های مفقوده در این کتاب و سر نتیجه قابل استفاده اهل معرفت شده است.

این اثر نفیس، بی‌گمان، آغازگر تحولات شگرفی در عصر کنونی خواهد بود، زیرا مطالب یاد شده در آن، سرشار از نکات مهم و نوین تربیتی است که توفیق فهم و به‌کارگیری آن توسط افراد مسعود، بی‌تردید، روح و حیات تازه‌ای به طالبد جامعه انسانی امروز خواهد بخشید. نسخه دستنویس و منقطع کتاب «مقالات شمس تبریزی» که در زمان حیات خود وی نوشته شده در کتابخانه مولانا در قونیه نگهداری می‌شود. حجم این مجموعه استثنائی پس از رمزگشائی پاراگراف‌های نارسا و نامفهوم آن توسط استاد فقید علی اشرف والی، از ۳۷۵ صفحه به حدود ۳۰۰۰ صفحه افزایش یافته که به همین علت، مجموعه حاضر با عنوان «کشف رموز از مقالات شمس تبریزی» یا «طلوع دوباره شمس» نامیده شده است.

شمس تبریزی

در خصوص معرفی شخصیت استثنائی عارف عرش‌پیمای قرن هفتم هجری، «شمس‌الدین محمد بن علی بن ملک داد تبریزی» همین بس که وی از سادات حسنی، شاگرد مکتب حضرت محمد (ص) و پیرو راستین ولایت بوده و مبانی فکری او استوار بر آموزه‌های اصیل دین اسلام است، به‌گونه‌ای که ساختار سخنان وی را

لطایف قرآن کریم و نکته‌های ناب معرفتی موجود در برخی از احادیث مهم تشکیل می‌دهد.

تعدادی از تذکرها و کتاب‌ها از جمله مناقب العارفین نوشته احمد افلاکی یا تاریخ سپهسالار نوشته فریدون سپهسالار و روضات الجنات تألیف حافظ حسین کربلائی (از عرفا و فضلاء قرن دهم هجری) و مقدمه جواهر الاسرار شیخ حسین کاشی خوازمی (ف ۸۳۹ هـ.ق) مطالبی درباره «شمس تبریزی» نگاشته‌اند. از جمله آنکه عارفان اثنمای شمس را شیخ ابوبکر سلّه باف (به یقین) و شیخ رکن الدین سجاسی بابا کمال خجندی ذکر کرده‌اند که البته می‌توان این موارد را به طور دقیق‌تری مورد غالعه قرار داد.

در بعضی دیگر از تذکرها نیز سلسله شمس‌الدین را به واسطه رکن الدین سجاسی به قطب‌الدین ابوالسید محمد بن ابی عبدالله ابهری (از مردم ابهر آذربایجان) به ضیاء الدین ابو نجیب عبدالقاهر سه‌وردی و سپس به شیخ احمد غزالی و باز به چند واسطه به جنید بغدادی و سید سقّی و معروف کرخی و در نهایت به سلطان الاولیا علی بن موسی الرضا علیه السلام منسوب می‌دانند.

اما در کتاب اوصاف المقربین، آقا میرزا احمد وحید الاولیا رحمه الله می‌نویسد: سلسله مولانا جلال الدین رومی به واسطه شمس‌الدین تبریزی به بابا کمال خجندی و از او به شیخ نجم الدین کبری (شیخ ولی تراش) می‌رسد.

شمس در اقوال خود شیخ ابوبکر سلّه باف (زنبیل بان) را رتبی و پیر دوران طفولیت و نوجوانی خود معرفی کرده و به اعتراف خودش جمله «انیت ما را از او یافته و شیخ ابوبکر نیز مقامات روحی شمس را بسیار پیشرفته و حتی خرج از حد ادراک افراد دراک دیده بود. در کتاب «روضات الجنات» آمده: «شمس تبریزی مدت مدید ملازمت شیخ ابوبکر سلّه باف را نموده، چون ترقیات کلی او را روی نمود، و کمالات و سلوک او از حد ادراک شیخ گذشت، (شیخ ابوبکر) از روی انصاف درآمد فرمود که: الحال، تربیت تو از من نمی‌آید، خود را به جای دیگر رسان! (شمس‌الدین) اجازه یافته سیاحت می‌کرد...». و به همین سبب بود که شمس در طلب اکمل، راهی سفر شد و از شهری به شهری می‌رفت تا بزرگان و کاملان هر دیار را دریابد. به روایتی، او چهارده ماه در شهر حلب اقامت داشت و در این مدت در حجره مدرسه‌ای به ریاضت مشغول بود